

Presidie motioner

Presidie motion I

Privilegiesamhället

”Eftersom det är välvärdigt, att de som i fortsättningen följer oss både med råd och hjälp har större ära, giver vi alla våra och vår käre broder Bengts män, alla deras brytar och landbor och alla, som finnas på deras gods, fria från all kunglig rätt. Detsamma gäller för ärkebiskopens och biskoparnas svenner. Vi vill även att alla de män, som tjänar med stridshäst, skall ha samma frihet, vem de än tjänar.”

Med de orden stadsfästes adelns och kyrkans privilegier i det dokument som kommit att kallas för Alsnö stadga¹. Året var 1280 då dessa privilegier blev lag och 2003 året då de sista resterna av dessa avskaffades².

Att en grupp i samhället förlorat sina privilegier innebär inte att idén om att olika grupper snare än individer har särskilda rättigheter förpassats till historiens skräphög. Fortfarande lever denna grundidé kvar och kanske starkare än någonsin.

De gamla privilegierna gick i arv eller utsträcktes genom kungens försorg till nya individer och släkter eller som i kyrkans fall specifika ”yrken” så som biskopar och präster³. Dagens privilegier skiljer sig på den punkten inte mycket från det tidigare, den stora skillnaden är att dessa inte är lika uppenbara som tidigare. Namn som Natt och Dag, Grip och Svinhufd⁴ har bytts mot organisationer som döljer sig bakom förkortningar som Stim (Svenska tonsättares internationella musikbyrå) och LO (Landsorganisationen i Sverige) för att nämna ett par.

De nya privilegierna innebär inte som tidigare att dess innehavare i utbyte mot rusttjänst⁵ fick skattelättnader utan i rätten att föra talan för alla de som kan sägas utgöra en del av den intressegrupp som dessa organisationer säger sig företräda⁶.

Det innebär att de har rätt att i rättslig mening förhandla på individens vägnar utan att dessa i förhand givit sitt tillstånd⁷. Det har även rätt att förvalta ekonomiska medel åt dessa individer utan att de gett sitt samtycke.

¹ S.56 L.Bergggren och M. Greiff *En svensk historia från vikingatid till nutid*, Studentlitteratur 2000.

² http://www.riddarhuset.se/jsp/admin/archive/sbdocarchive/Adelns_offrstatus.pdf

³ s.57 56 L.Bergggren och M. Greiff

⁴ <http://www.svenskadel.nu/start.htm>

⁵ s. 1264 Nordisk familjebok 1916

⁶ <http://www.stim.se/sv/OM-STIM/> och <http://sv.wikipedia.org/wiki/Kollektivavtal>

Börd och födslorätt som var centrala i det gamla privilegiesystemet har håller inte det försvunnit. Trots att inte alla individer känner sig bekväma med att pressas in i ett vist fack utifrån sådana aspekter som etnicitet, kön och sexuella läggning så har dessa en central och avgörande roll för hur dessa grupper bemöts och bedöms ifråga om allt från fördelning av offentliga medel till möjligheten att få upprättelse i domstol.

Det är lätt att hävda att ovannämnda grupper på olika sätt utgör underprivilegerade grupper som av rättviseskäl kräver särskild lagstiftning och eller stöd för att bli mer jämlika den dominerande samhällsgruppen.

Det är möjligt att hävda att Stim som representerar musiker och tonsättare utsätts för ständiga påfrestningar när ny teknik omkullkastar gamla invanda sätt att tjäna pengar och distribuera deras alster. Arbetstagare utgör den svaga gruppen som står i beroendeförhållande till de ekonomiskt starkare arbetsgivarna. Samer och romer riskerar att förlora delar av sitt kulturarv och sin identitet om deras språk inte ges särskild status i officiella sammanhang. Svenska kyrkan riskerar försämrad ekonomi om inte skatteverket ombesörjer insamlingen av deras medlemsavgift.

Unga syrianer, kurder och turkar riskerar att inte kunna få del av de bidrag som staten fördelar till ungdomsorganisationer om inte dessa får särskilda bestämmelser⁸ där kraven inte är lika betungande att uppfylla som de som gäller för andra organiserade ungdomar⁹.

Listan blir lätt lång men det är knappast allomfattande. För mängder med individer så är de dörrar som öppnats för vissa grupper helt stängda till följd att de saknar den etniska bakgrund, trosuppfattning eller för den delen politiska åskådning som krävs. Val av karriär innebär att andra för ens talan i frågor som avgör inkomst eller anställningsförhållanden utan att ta hänsyn till individuella faktorer.

På vilket sätt skiljer sig de grupper som idag försätts med ytterligare positiva rättigheter från den gamla tidens frälse?

När Alsnös stadga blev lag så var det för att staten skulle kunna uppfylla ett av sina mest centrala åtagande, nämligen rikets försvar¹⁰. Frälsets privilegier var från början inte skiljda från deras

⁷ <https://lagen.nu/1976:580#P26>

⁸ <http://www.ungdomsstyrelsen.se/kat/0,2070,1637,00.html>

⁹ <http://www.ungdomsstyrelsen.se/kat/0,2070,1925,00.html>

¹⁰ s.71 R. Nozick, *Anarki, Stat och Utopi* Timbro 2001

skyldigheter. Att ställa upp med rustat krigsfolk eller själv rida ut i strid under adelsfanans baner kan tyckas vara en minst sagt stor uppoffring och väl värd att belöna och stötta.¹¹

Eller går det rent av att hävda att staten på ett enkelt och smärtfritt sätt undvek ett av dess mest centrala åtaganden och går det att föra ett likartat resonemang kring dagens ”privilegier”?

Dagens grupper leverera möjligen legitimitet för det nuvarande systemet genom att det är bevis på politikerns handlingskraft när det genom exempelvis särlagstiftning stödjer en grupp eller ger ekonomiska medel till olika folkrörelser.

Särslagstiftning har mer gemensamt med adelns särintresse efter det att adeln inte längre behövde uppfylla några skyldigheter. Det handlar mer om vilken grupp som bäst artikulerar sina behov än om den grupp som faktiskt är svagast¹². Försök att frångå principen om individuella rättigheter skapar sina egna problem. Vem är till exempel bäst lämpad att avgöra vilka som behöver extra skydd i lagstiftning och vilka som är starka nog att stå på egna ben?

Vad är det då som gör att dessa grupper inte betraktas som jämlikar i dagens samhälle utan kräver särskiljda insatser?

För att ställa saken på sin spets; är det hudfärg, religiösa skådning eller kön som gör att dessa individer inte kan hävda sig mot den grupp som upplevs som normativ och var går gränsen för dessa åtgärder?

Kurt Vonnegut tar hjälp av satiren i novellen Harrison Bergeron för att sätta fingret på problemet: ”*The year was 2081, and everybody was finally equal. They weren't only equal before God and the law. They were equal every which way. Nobody was smarter than anybody else. Nobody was better looking than anybody else. Nobody was stronger or quicker than anybody else. All this equality was due to the 211th, 212th, and 213th Amendments to the Constitution, and to the unceasing vigilance of agents of the United States Handicapper General.*”¹³

Hur långt har man då dragit det i dagens Sverige. Ett exempel på en grupp som organiserat sig och i dag åtnjuter statsbidrag är Svenska Celiakiungdomsförbundet¹⁴. Deras moderorganisation

¹¹ s.57 56 L.Bergggren och M. Greiff

¹² s.52 J.Norberg (red) *stat, individ & marknad* Timbro 2000

¹³ http://www.nexuslearning.net/books/holt_elementsoflit-3/Collection%204/Collection%202/Harrison%20Bergeron%20p1.htm

¹⁴ http://www.ungdomsstyrelsen.se/ad2/user_documents/Orgbidrag2012_ungdom.pdf

Svenska Celiakiförbundet sammanfattar på sin hemsida sitt mål enligt följande ” *Vi finns till för alla som inte tål gluten, laktos, mjölk eller soja. Alla ska få sin diagnos och kunna vara friska.*”¹⁵.

Svenska Celiakungdomsiförbundet har även tagit fasta på några av de ovannämnda grupperna och under 2009 och 2010 så har de genomfört ett projekt finansierat av Allmänna Arvsfonden. Projektets mål beskrivs på följande sätt: ”*Projektet har som mål att få kunskap om och förståelse för mekanismerna bakom den nuvarande graden av etnisk homogenitet inom SCUF, att öka antalet medlemmar med annan etnisk bakgrund än svensk och att säkerställa att det finns ett mångfalds- och inkluderingsperspektiv i alla SCUF:s aktiviteter.*”. Metoden för att nå målet är följande: ”*Projektet ska genomföra en kartläggning, utforma en mångfaldsplan och implementera inkluderingsarbetet i organisationens styrdokument. I övrigt ska workshops/kafékvällar/mötesplatser med mångfaldstema arrangeras. Projektet ska ta fram en Inkluderingshandbok med konkreta tips på hur man kan arbeta inkluderande i olika aktiviteter.*”¹⁶ Det bör i sammanhanget åter påpekas att vi talar om en intresseförening med gluten- och laktosintoleranta personer och dess etniska sammansättning. Med andra ord: inget problem är för litet för att inte skapa ett behov av nivellering.

Tanken att som i Vonneguts dystopiska framtid utjämna förutsättningarna människor emellan genom att begränsa de mer begåvades förmågor får säkert även många icke-liberaler att instinktivt rygga tillbaka. Förfarandet framstår som så slösaktigt att det är orimligt. Men metoden som nu används – att genom privilegier och skatter ”kompensera” dem som upplevs som förfördelade, är i grunden inte så olik denna metod. Skattepengarna som delas ut uppstår inte ur tomma intet. Ett system där skattepengar delas ut till vissa, men inte andra, skapar därmed en situation med varierande effektiva skattesatser, baserat på individens personliga egenskaper som till exempel kön eller sexuell läggning.

Det kan vara värt att fundera på huruvida tanken att de gemensamma attribut som medlemmar i en viss grupp har, föranleder att de automatiskt har en sämre utgångspunkt, bara genom att besitta dessa egenskaper, är rimlig. Utfallen behöver inte vara lika. Speciellt problematiskt blir detta i fall då variationen i gruppen är stor. Ett enkelt tankeexperiment illustrerar detta. Om lagstiftning som skyddar äldre införs, kommer såväl den åldrade direktören som dagisfröken i åtnjutande av den. Samtidigt är skillnaden i skyddsvärdhet betydande. Således bottenar föreställningen om skyddsvärdhet i individuella egenskaper, men eftersom de är svårkvantifierbara och mångfacetterade, används grova generaliseringar.

¹⁵ <http://celiaki.se/>

¹⁶ http://www.arvsfonden.se/Pages/ProjectPage_42354.aspx

Privilegielagstiftning är väldigt problematisk ur ett rättssäkerhetsperspektiv. Samma brott kan bedömas olika om det begås av eller riktas mot olika individer. Sådana följder är svåra att förutse. Principen om lika straff för lika brott, liksom om alla människors likhet inför lagen, blir därmed omöjlig att upprätthålla. En individ kan ha en medfödd egenskap – till exempel en viss genkombination – som försätter denne i en bättre/sämre situation än vad som annars varit fallet.

Särskiljande lagstiftning för vissa grupper kan också ha oönskade bieffekter, till exempel genom att gruppen stämplas som mindre produktiv på grund av existensen av nivellerande lagstiftning. När det finns stora informationsasymmetrier använder marknadsaktörer indirekta signaler och information för att minska osäkerheten. En sådan signal kan vara att en aktör med stor legitimitet, vilket staten ofta har, pekar ut en viss grupp som skyddsbehövande. Det är då rimligt att dra slutsatsen att gruppmedlemmarna generellt har lägre nivåer av positiva egenskaper än andra, och därmed är mindre attraktiva. Lagstiftningen får då motsatt effekt, genom att cementera uppfattningen om produktiviteten, oberoende om den är sann eller inte. Exempel på sådana situationer kan vara kvotering av kvinnor och andra underrepresenterade grupper till ledande positioner, arbetsmarknadsprogram för migranter, hetslagstiftning, diskrimineringslagstiftning med mera.

Därmed kan vi föreställa oss många situationer där både medlemmar och icke-medlemmar i gruppen förlorar på förekomsten av välmenande skyddslagstiftning. Än mer absurt framstår det när sådan lagstiftning krockar: det välkända Åke Green-fallet, där en religiös person hetsat mot en annan skyddad grupp, homosexuella. Agerandet vore sannolikt brottsligt om inte Green tillhört en skyddsgrupp som ”trumfar” den föregående. Andra absurda fall uppstår när staten delar ut pengar till intresseorganisationer för olika grupper, som sedan använder dem för att hetsa mot varandra. Det är ett agerande som alla förlorar på.

Den liberala staten och dess princip om att alla bör vara lika inför lagen, löser dessa problem på ett enkelt sätt: varje människa blir själv ansvarig för att förbättra sina förutsättningar, utan att det sker på någon annans bekostnad. En sådan värld är både enklare och rättvisare än en där staten måste bevaka medborgarna och justera lagstiftningen baserat på hur omvärlden påverkar olika gruppers förutsättningar.

Presidiet yrkar att representantskapet uttalar

Att principen om allas likhet inför lagen bör upprätthållas.

Att lagstiftning som bryter mot principen om likhet inför lagen bör avskaffas.

Presidie motion II

Om optimal beskattning

Den grundläggande utgångspunkten för ett skattesystem är att det ska säkra resurser till uppgifter som en stat har tagit på sig. Omfattning för detta åtagande är föremål för diskussion mellan de politiska lägren, men även för vänner av en begränsad statsmakt så är ett begränsat skatteintag acceptabelt.

Med det som utgångspunkt blir den stora frågeställningen hur skattesystemet ska vara upplagt. För oavsett hur litet skatteuttaget är så får det fortfarande snedvridande effekter som skapar samhällsliga förluster. Diskussionen om en optimal beskattning blir då central.

Frågan är då vad som menas med optimal beskattning. Det naturliga svaret är att de syftar till att ta in tillräckligt mycket skatt samtidigt som det skapar så få störningar i samhället i övrigt. Detta är något som behandlades redan av Adam Smith. Han ställde upp ett antal eftersträvningsvärda kriterier för ett skattesystem¹⁷.

- **equality:** that people's tax payments should be in proportion to their income
- **certainty:** that tax liabilities should be clear and certain, rather than arbitrary
- **convenience of payment:** that taxes should be collected at a time and in a manner that is convenient for the taxpayer
- **economy in collection:** that taxes should not be expensive to collect, and should not discourage business.

Givet denna grundansats är det dock viktigt att vara medveten om de röster som menar att skattesystemet har ytterligare funktioner än enbart finansieringsperspektivet.

Ett tydligt exempel är skatter på koldioxid, eller för den delen skatt på fett och socker som förekommer då och då. Syftet med dessa skatter, ofta kallade Pigou-skatter, är huvudsakligen att ändra människors beteenden och finansieringssyftet kan till och med ses som sekundärt jämfört med förändringssyftet.

Samtidigt i diskussionen kring optimal beskattning är det viktigt att fokusera på den folkliga legitimiteten av beskattningen. Med bristande förankring för beskattningen så kommer försöken

¹⁷ "Smith, A. (1776), *An Enquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*, Cannan edition, London: Methuen, 1904." Via Heady, C. (1993) *Optimal Taxation as a Guide to Tax Policy: A Survey*, Fiscal Studies, vol. 14, no. 1, pp 15 -41

att slippa undan skatterna öka och beskattningen blir ineffektiv, i förhållande till finansieringssyftet.

Ett exempel på detta är beskattning av fastigheter som av många ekonomer anses som en mycket effektivt form av beskattning då skattebasen är mycket trögrörlig, medan en hög fastighetsskatt tenderar att ha en mycket bristande folklig förankring.

Ytterligare ett exempel på hur en akademiskt sett optimal beskattning blir omöjlig utifrån ett förankringsperspektiv var Margaret Thatchers försök att införa en så kallad "Community charge". Skatten skulle huvudsakligen finansiera kommunala tjänster och varje vuxen person skulle betala lika mycket. Skatten blev mycket impopulär och systemet togs bort kort efter att det infördes.

Vissa personer som lutar åt den anarkokapitalistiska skolan skulle kanske kunna hävda att ett system med bristande förankring på sitt sätt är ett optimalt system, då skatteflykten i sig är något positivt. Utgångspunkten här är dock att skatt är ett legitimt sätt att finansiera de åtaganden som en stat har, även om dessa åtaganden skall begränsas till ett minimum.

Sedan Adam Smith publicerade *Wealth of nations* 1776 så har diskussionen om optimal beskattning fortsatt och även Gregory Mankiw¹⁸ har ställt upp ett antal kriterier för hur ett optimalt skattesystem ska se ut. De är mer fokuserade på hur själva skatterna i sig ska se ut till skillnad från Smiths kriterier som är av mer generell karaktär.

- 1) Optimal marginal tax rate schedules depend on the distribution of ability;
- 2) The optimal marginal tax schedule could decline at high incomes;
- 3) A flat tax, with a universal lump-sum transfer, could be close to optimal;
- 4) The optimal extent of redistribution rises with wage inequality;
- 5) Taxes should depend on personal characteristics as well as income;
- 6) Only final goods ought to be taxed, and typically they ought to be taxed uniformly;
- 7) Capital income ought to be untaxed, at least in expectation;
- 8) In stochastic, dynamic economies, optimal tax policy requires increased sophistication.

Tanken om optimal beskattning är lockande ur ett frihetligt perspektiv eftersom målsättningen i huvudsak är att göra skatterna så lite skadliga som möjligt. Något varje frihetsvän bör välkomna. Men det finns dock skiljelinjer mellan ett frihetligt perspektiv på optimal beskattning och den akademiska synen på optimal beskattning. Framförallt gäller detta om vilka faktorer som vägas in

¹⁸ Mankiw, G N et al. (2009) *Optimal taxation in theory and practice*, *Journal of Economic Perspectives* vol 23, no. 4, pp. 147-174

när skattenivåerna avgörs.

Som märks av Mankiws kriterier, framförallt 5, ovan är man från akademiska håll förtjusta i tanken att skattesystemet ska ta stor hänsyn till personlig karaktäristiska såsom familjebildning, kön och ras. I detta ligger diskussionen om ”förmåga att betala skatt”. Mankiw menar att det är nödvändigt att ha ett bredare perspektiv när man talar om en individs förmåga att betala skatt än enbart det jämlikhetskriterium som beskrevs av Adam Smith.

Mirrless¹⁹ är inne på samma spår och menar att “*One might obtain information about a man’s income-earning potential from his apparent I.Q., the number of his degrees, his address, age or colour; but the natural, and one would suppose the most reliable, indicator of his income-earning potential is his income.*” och på samma sätt pratar Akerlof²⁰ om ”tagging” för att identifiera personlig karaktäristika som borde påverka beskattningen.

Nu är diskussionen om individuell karaktäristika inte så stor i Sverige, ännu, även om det finns propåer, främst från konservativt håll, om att införa möjligheten för sambesättning av gifta par. Snarare gäller den svenska diskussionen om vilket syftet med beskattning ska vara. Finansiering av statlig verksamhet är långt ifrån det enda godtagbara skäl för beskattning som förs fram. Inte minst märks detta i Miljöpartiets senaste utspel om lägre moms på cykelreparationer, skomakerier och klädvård. Huvudsyftet med de skattejusteringar beskrivs vara att ”motverka slit-och-släng samhället” och inte hur man på ett optimalt och så oskadligt sätt som möjligt kan finansiera de statliga åtagandena.

Både frågan om syftet med beskattning och vilka kriterier som ska tas hänsyn till vid beskattning är i slutändan en fråga om vilken makt staten borde ha över medborgarna. Alla typer av hänsynstaganden och avvägningar när det gäller beskattningen påverkar människor livsval och premierar vissa val över andra. Att låta andra skäl än enbart inkomsten styra beskattning kommer leda till att staten framförallt behöver registrera dessa karaktäristiska och sedan även avgöra om det bör påverka en skatt. Det öppnar upp för mycket långtgående diskussioner om vilka beteenden och egenskaper som kan anses vara önskvärda och premierbara. På samma sätt leder beskattning med annat syfte än finansiering av statliga åtaganden till uppkomsten av svår

¹⁹ Mirrlees, James A., (1971). *An Exploration in the Theory of Optimal Income Taxation*, Review of Economic Studies 38, pp. 175-208.

²⁰ Akerlof, George, (1978). *The Economics of 'Tagging' as Applied to the Optimal Income Tax, Welfare Programs, and Manpower Planning*, American Economic Review, vol. 68, no. 1.

gränsdragningsproblematik. Principen om likhet inför lagen och förutsägbarhet måste gälla även på skattelagstiftningens område; att mer eller mindre godtyckligt basera beskattningen på intjäningsförmåga eller andra faktorer leder både till uppkomsten av skadliga disincitament till att uppvisa produktivitet, liksom en strukturell diskriminering där individer som avviker från statistiskt förväntade beteenden drabbas väldigt hårt. Därför måste båda dessa två öppningar för ett statligt normativt beteende beivras.

Presidiet yrkar att representantskapet uttalar

Att skattesystemet primära uppgift är att säkra resurser till de statliga åtagandena

Att skatter bör vara proportionella mot skattebasen de baseras på, och ej påverkas av individens egenskaper

Att skatter bör utformas så att de i minsta möjliga mån påverkar människors beteende,

Att principen om likhet inför lagen bör gälla även på skattelagstiftningens område

Presidie motion III

Nej till allt

Vore det bästa

Om politiken sade

I stället hörs deras röster

Motioner

Motion 1

Om privatisering av fyrar, eller Allting är upplyst

Inledning (위대한 서론)

Vad är statens syfte? Svaret varierar förstås, beroende på den svarandes normativa uppfattningar i ideologiska och politiska avgöranden. En minsta gemensamma nämnare brukar vara att staten måste ägna sig åt sådant som har med dess eget upprätthållande att göra; exempelvis är försvar av territoriet (우리의 영원한 강성 대국), samt administration av de lagar som beskriver hur staten fungerar och var dess gränser går, sådana uppgifter som är av kärnkaraktär för staten.

Bortom dessa kan det finnas en mängd områden där det kan diskuteras om staten har en roll att spela. I de fall där så anses kan detta motiveras på olika sätt. Det kan handla om sådant som förvisso skulle kunna tillhandahållas av icke-statliga aktörer - exempelvis skydd mot brott mot individers liv och egendom - men där staten anses äga mer legitimitet (i detta fall i utövandet av våldsmonopolet).

우리의 병사 다 준비되었다!

Vanligare är dock att statens inblandning i verksamheter motiveras med att det handlar om att tillhandahålla en nyttinghet på ett sätt som icke-statliga aktörer inte gör - eller i alla fall antas inte skulle göra. Särskilt påtagligt är denna motivering för sådana nyttingheter som anses vara "kollektiva" (*public goods*). Att något definieras som kollektiv nyttinghet bygger på att företeelsen i fråga anses ha vissa särskiljande drag: ickerivalitet (en persons konsumtion av nyttingheten påverkar inte en annan persons möjlighet att konsumera densamma) och icke-exkluderbarhet (det går ej att exkludera någon från konsumtion, även om denne inte har betalat).

Kollektiva nyttingheter inbjuder lätt till användning utan betalning (det s.k. *free rider*-problemet), och har därför - och av andra anledningar - inom studiet av samhällsekonomin länge ansetts vara en angelägenhet för staten att tillhandahålla. (Det antas inte finnas tillräckliga ekonomiska incitament för privata aktörer att tillhandahålla nyttingheten på en marknad.)

Ett av de mest klassiska exemplen på kollektiva nyttingheter är **fyrväsendet**. Fyrar framhölls i den

nationalekonomiska doktrinhistorien som kollektiva nyttigheter av nationalekonomer som John Stuart Mill, Henry Sidgwick, Arthur Pigou och Paul Samuelson. Längre var det allmänt vedertaget att fyrar var kollektiva nyttigheter. Men i en artikel 1974# visade ekonomen (och blivande mottagaren av ekonomipriset till Alfred Nobels minne) Ronald Coase att det brittiska fyrssystemet under förhållandevis lång tid hade stora inslag av privata aktörer, både vad gällde initiativ till byggande, ägande, drift och finansiering. Några av de tidigaste, under 1600-talets första hälft, hade uppförts efter privata initiativ; senare under 1600-talet uppfördes fler, med delning av intäkterna mellan den privata entreprenören och staten. 1834 fanns det i England och Wales totalt 56 fyrar, varav 14 drevs privat (av privatpersoner och organisationer). Då hade andelen privata dessutom radikalt minskat - 1820 var de 22 av totalt 46 stycken. Av dessa 46 hade dessutom 34 från början byggts av privata aktörer, men tolv hade sedermera förstatligats. Mellan 1836 och 1842 förstatligades övriga fyrar. ("Förstatligades" är i detta sammanhang en inte helt korrekt beskrivning; under 1800-talet var den huvudsakliga aktören, som också var den som efter 1840-talet kontrollerade samtliga fyrar, branschorganisationen Trinity House, som funnits sedan 1514 och företräder redar- och skeppsnäringarna. Trinity House har dock av staten tilldelats befogenheter att reglera många branschnära verksamheter - däribland fyrväsendet.)

Coases slutsats var att Mill och Pigou empiriskt hade fel i åsikten att fyrar av nödvändighet måste drivas och finansieras av staten. Coase menade också att den reform som Samuelson föreslog, som gick ut på att de avgifter för fyrarna som skeppare betalade i hamnarna borde minskas och finansieringen övergå på statskassan, skulle minska den ekonomiska effektiviteten och leda till onödig extra byråkratisering, eftersom finansiering skulle flyttas längre från intressenterna.

Betalning skedde genom att en avgift erlades i hamn - antingen till en agent eller till en tulltjänsteman, beroende på den aktuella fyrens drift. Oftast fanns det ett avtal mellan den som drev fyren och hamnägaren om uppbörd av avgifterna (hamnarna hade ett intresse av att attrahera fartyg, så det fanns skäl till att ha goda affärsrelationer med dem som drev fyrarna). Genom loggböcker kunde det karläggas vilka skepp som hade passerat vilken fyr, och avgifterna kunde differentieras. I dag finns det förstås teknik som gör det oändligt mycket lättare att ta ut avgifterna; det går att tänka sig t.ex. att ett system liknande det för trängselskatt eller vägavgifter används, med digital igenkänning och direkt registrering och betalning. Det bäst fungerande systemet blir förstås upp till skepparna och fyrägarna att utarbeta.

Något om det svenska fyrsystemet

Hur fyrar ägs och drivs regleras i Sjötrafikförordningen:

1 § Sjöfartsverket håller fyrar, sjömärken och andra sjösäkerhetsanordningar för sjöfarten samt sjöräddningsstationer i den utsträckning som Sjöfartsverket bestämmer efter samråd med Transportstyrelsen. #

I Sverige finns både fyrar uppförda i sten och - sedan 1860-talet - järn (s.k. "heidenstammare"). Tidigare var uppåt 100 fyrar bemannade; de stora förstaklassfyrarerna sköttes av en förman, fyrmästaren, en fyrvaktare och ett till två fyrbiträden.

Tack vare den tekniska utvecklingen minskade emellertid behovet av bemannade fyrar. I dag existerar inte längre yrket fyrvaktare, och alla svenska fyrar är automatiserade. De ägs bland annat av diverse kommuner, liksom myndigheter som Sjöfartsverket, Fortifikationsverket, Statens Fastighetsverk och Naturvårdsverket, men även i vissa fall av privata föreningar och stiftelser.

Vår utgångspunkt är att fyrar bör drivas privat. Det är inte en kärnuppgift för vare sig stat (genom dess myndigheter) eller kommuner att äga fyrar - och som exemplet från Coase visar så har inte fyrar karaktären av kollektiv nyttighet. Fyrar i offentlig drift har därtill på senare år, när staten inte längre haft för avsikt att driva dem, överlåtits till privata aktörer; 2007 togs t.ex. driften av sex fyrar på Gotland som Sjöfartsverket ville lägga ned över av privata Fyrsällskapet. # I Härnösand förvärvade i början av 2000-talet privatpersoner en nedsläckt fyr i syfte att återta den i drift. # Kulturfastighetsutredningen 2009 föreslog att bl.a. Hållö fyr, Bohusläns äldsta fyr, skulle avyttras från offentligt ägande. # Och så sent som i april i år aviserade Fortifikationsverket att Björns fyr i Tierps kommun planeras att säljas. # Det finns alltså trevanden i riktning mot ökad privatisering av svenska fyrar. **그래야만 인민들은 행복하게 살아가리라!**

Mot bakgrund av detta föreslås härmed att representantskapet uttalar att:

- Det offentliga genom stat, landsting och kommuner inte bör äga fyrar.
- Fyrar som i dag är i offentlig ägo bör försälas till högstbjudande.
- 김정은 령도자를 우리 영광스러운 FMSF 우파 세력도 영원히 따라하겠다고 다짐한다.

Patrick Krassén, Daniel Skavén Ruben, Benjamin Katzeff Silberstein
Högerjuristerna

Presidiets yttrande över motionen

Han fick Hållö-fyrs blänk
Fast av snöglopp och stänk
Han stod halvblind
Han fick den i lo
Och i lä där låg Smögen
Hans hem där hans mor
Just fått brevet från Middelborough

Briggen Blue Bird av Hull

Fyrväsendet är för många själva sinnebilderna av trygghet och vägvisning i farliga situationer. Detta beskrivs inte minst i den berömda balladen "Briggen Blue Bird av Hull" av Evert Taube, där Hållö Fyr – en av västerhavets väktare – visar vägen mot Smögen för de olycksdrabbade skeppet. Något som möjliggör för större delen av besättningen, med undantag av den kvarglömde Karl Stranne, att räddas från en säker undergång.

Fyrarnas tydliga symbolik vad gäller trygghet och vägledningen är säkert en av de bidragande

orsakernas till att exempel visa tankesmedjan Timbro länge använde fyren som sin symbol. Även studentförbundet har använt fyren i en av förbundets nu odödliga kampanjaffischer.

Motionärerna tar genom sitt vardagliga exempel upp en viktig principiella frågeställning om vad som anses vara det offentliga uppgifter. I ett land som Sverige med ett så omfattande offentligt åtagande så är det dessutom extra välkommet att visa tydliga

exempel på hur något som tidigare med självklarhet setts som ett nödvändigt offentligt åtagande mycket väl kan skiftas ut och precis lika effektivt tillhandahållas av privata aktörer. Den långsiktiga idéstriden om vilket samhälle vi ska leva i vinns naturligtvis med goda ideologiska argument men för att dessa ska nå ut bredare är det alltid välkommet med tydliga exempel.

Det är mycket riktigt så som motionärerna skriver att Coase förtjänstfullt argumenterar för varför fyrsystemet inte ska ses som en kollektiv nytta. Utgångspunkten för denna argumentation var också mångt och mycket diskussionen kring just det brittiska fyrsystemet.

I sammanhanget är det dock viktigt att komma ihåg att det brittiska fyrsystemet på inget sätt var ett fullt ut marknadsbaserat system även om det finns stora inslag av privat entreprenörskap och privat ägande av fyrar.

Organisationen Trinity House som nämns i motion och som från 1800-talet, så även i dag, är ensamt ansvarig för det engelska fyrsystemet – det gick nämligen inte att samsas om ett gemensamt brittiskt fyrsystem eftersom parlamentsledamöter från Skottland och Irland inte vill ställa sina fyrar under brittisk överhöghet – och har existerat sedan 1500-talet. Trinity House kan i sin tur ses som arvtagare till medeltida sjömannsskrån. Organisationen har i flera århundraden varit inblandade i skötseln av det engelska fyrväsendet och har ofta haft uppgifter motsvarande en statlig tillsynsmyndighet trots att det är en privat organisation.

Just den här aspekten är viktigt att ta med i beaktande när man diskuterar lärdomar från det engelska systemet. Ja, det finns ett stort privat inslag men det finns även stora korporativistiska inslag. Trinity House hade redan innan deras monopolisering av fyrväsende en mycket stor makt över de engelska fyrarna. Något som måste undvikas vid en översyn av det svenska fyrsystemet.

När det då gäller den svenska fyrsituationen så är det ju redan så, precis som motionärerna påpekar, att det redan i dag sker en viss överföring av det offentliga ägandet till det privata ägandet. Motionärerna nämner bland annat ett antal gotländska fyrar som nu övertagits av Svenska Fyrsällskapet.

Just Svenska Fyrsällskapet är en intressant utgångspunkt för en vidare diskussion om hur det svenska fyrsystemet skulle kunna skiftas över till privat ägande. Fyrsällskapet har nämligen när band både med Sjöfartsverket och med Statens Fastighetsverk. Måhända inte så konstigt med tanke på att båda dessa myndigheter är de som har mest att göra med de svenska fyrarna. Är man fyrentusiast är det därför logiskt att skapa nära relationer till just dessa myndigheter.

Dock betyder dessa nära relationer mellan en intresseorganisation, som även börjat ta över drift av fyrar, och statliga myndigheter att embryot till en svensk mellanmjölksvariant av Trinity House skulle kunna anas.

Presidiet delar motionärernas syn på att det offentliga inte ska äga fyrar eftersom det finns både incitament och möjligheter för privata aktörer att ta ansvar för fyrväsendet. Men, i strävan efter att nå detta måste konkurrenssituationen beaktas. En försäljning av tidigare statlig egendom eller verksamhet bör inte leda till uppkomsten av privata monopol utan målsättningen måste vara att få till ett fungerande marknadssystem där fri etablering och privat drift av fyrar välkomnas och görs möjlig.

Presidiet föreslår därför att representantskapet avslår motionen samt uttalar

Att det offentliga genom stat, landsting och kommuner inte bör äga fyrar

Att fyrar som i dag är i offentlig ägo bör överföras till privat ägo

Att staten inte bör ge speciella privilegier till privata organisationer

Motion 2

Motion om legalisering av hemundervisning

Hemundervisning är en undervisningsform där föräldrarna tar på sig ansvaret för sina barns utbildning. Det är ett alternativ till utbildning i kommunala- fri- och internatskolor.

Hemundervisning förekommer framförallt i USA, Storbritannien, Kanada, USA, Finland och i våra övriga nordiska grannländer. I hemundervisning kan kunskaper och färdigheter inhämtas på en rad olika sätt i såväl formella som informella sammanhang. Vanligast är att föräldrarna fungerar mer som mentorer än som lärare. Hemundervisning kan förekomma på deltid, heltid, kortare perioder och för hela skoltiden.

Amerikanska studier har påvisat att barn som hemundervisats når minst lika goda eller i vissa fall bättre studieresultat som barn som undervisats i offentliga eller i privata skolor. Den största studien gjordes 1998 av Dr Lawrence Rudner på University of Maryland på 20760 hemundervisade barn.

Den visar:

1. Att ha en lärarutbildad förälder ger inga signifikanta fördelar vid hemundervisning jämfört med föräldrar utan lärarutbildning.

2. Att paradoxalt nog lyckas även barn till lågutbildade föräldrar bättre genom hemundervisning än vad barn i offentliga skolor gör.

3. Att hemundervisade barn får god social träning. "The homeschooled are happier, better adjusted, more thoughtful, competent and socialble children."

Långsiktiga andra studier visar också att hemundervisade barn som vuxna har högre nivå av livstillfredsställelse som vuxna. De blir antagna till fler amerikanska och kanadensiska universitet däribland de mest prestigefyllda som Harvard, Yale, MIT och Stanford.

Skollagen

Sverige har sedan den 22 juni 2010 en skollag som är motsägelsefull och saknar reell valfrihet. I Europakonventionen andra artikeln står det

Vid utövandet av den verksamhet staten kan påta sig i fråga om uppfostran och undervisning skall staten respektera föräldrars rätt att tillförsäkra sina barn en uppfostran och undervisning som står i överensstämmelse med föräldrarnas religiösa och filosofiska övertygelse.

Propositionen till skollagen säger dock

...att det idag inte finns något behov av en bestämmelse i skollagen som ger utrymme för hemundervisning på grund av religiös eller filosofisk uppfattning hos familjen.

eftersom

...skolan skall vara allsidig och saklig och därigenom utformas så att alla elever kan delta, oberoende av vilken religiös eller filosofisk uppfattning som eleven och hennes eller hans vårdnadshavare har.

och i lagtexten kapitel 24 paragraf 23 finns att läsa

Ett skolpliktigt barn får medges rätten att fullgöra skolplikten på annat sätt än som anges i denna lag.

Medgivande skall lämnas om

1. Verksamheten framstår som ett fullgott alternativ till den utbildning som annars står barnet till buds

2. Behovet av insyn i verksamheten kan tillgodoses och

3. Det finns synnerliga skäl.

Till synnerliga skäl räknas om barnet är sjukt eller har alltför långt avstånd från hemmet till en offentlig skola. Filosofiska och religiösa skäl räknas inte hit. Lagen innehåller därför skrivningar som i praktiken gör det olagligt att hemundervisa sina barn.

Förbudet mot hemundervisning innebär en enorm inskränkning i hur familjer och individer skall tillåtas leva sina liv, och är inte bara ett brott mot Europakonventionen utan också mot naturrätten. Det är en principiellt avgörande fråga huruvida det är föräldrarna som har ansvaret

för sina barn eller som det är staten som har det. Sverige är den första och enda demokratin i världen som förbjudit hemundervisning. Vi sällar oss därmed till Tyskland som förbjöd hemundervisning under 1930-talet efter att den dåvarande rikskanslern proklamerat att Tysklands barn tillhör Tredje Riket. Dessa övergrepp från den svenska statsmaktens sida har orsakat mycket negativ uppmärksamhet i inte minst USA där hemundervisning är lika vanligt som friskolor är i Sverige. Ett flertal tyska familjer som önskat hemundervisa har fått politisk asyl till USA. I Sverige beläggs samma typ av familjer med viten och alltfler väljer också här att lämna landet till förmån för länder där lagen erkänner hemundervisning. Med stor sannolikhet kommer den svenska staten likt man gjorde med de vanvårdade fosterhemsbarnen att tvingas be om ursäkt för detta i framtiden.

Med anledning härav yrkar Geijerska Studentföreningen (FMS Uppsala) att representantskapet skall uttala

Att hemundervisning skall legaliseras.

Geijerska Studentföreningen Uppsala genom ordförande Janne Jonschims

Presidiets svar på motionen

Motionären tar upp en viktig principiell diskussion om huruvida det är föräldrarna som har ansvaret sina barn eller om det är staten som ytterst har det ansvaret. Med den lagstiftning som finns i Sverige där hemundervisning effektivt förhindras, bortsett från i vissa speciella fall, medför det att föräldrarna fråntas en möjlighet att fullt ut ansvar för sina barns utbildning.

Som motionen påpekar så är detta en inskränkning i hur familjer och individers tillåts leva sina liv samt ett brott mot de rättigheter som tillerkänns de svenska medborgarna genom Europakonventionen.

I sin argumentation så lyfter motionären upp argument av principiell karaktär men även utfallskaraktär och då främst den studie som gjorts av Lawrence Rudner vid universitetet i Maryland. Studien visar att barn som hemundervisats hade osedvanligt höga testresultat i jämförelse med barn som haft en traditionell skolgång. Studien visar dessutom hemundervisade barn var registrerade i högre årskurser än de jämnåriga barn som gick i normala skolor. Tydliga resultat som visar att det i alla fall inte finns någon generell undervisningsmässig nackdel med hemundervisning.

I den vidare diskussion om dessa forskningsresultats användbarhet är det dock viktigt att ta hänsyn till studiens resultat i sin helhet. Studien visar också mycket tydligt att

- föräldrarna till hemundervisade barn hade en generellt sett högre utbildningsnivå än den amerikanska genomsnittsfamiljen
- föräldrarna till hemundervisade barn hade en signifikant högre medianinkomst än den amerikanska genomsnittsfamiljen
- föräldrarna till de hemundervisade barnen var nästintill uteslutande gifta.

Med detta i åtanke så borde det ses som uppenbart att studien i princip visar att barn uppvuxna i stabila, välmående akademikerfamiljer som sedan får mycket uppmärksamhet och uppmuntran av sina föräldrar blir välmående och högpresterande. Det bör rimligen finnas ett stort mått av självselektion när det gäller hemundervisning. En inte helt överraskande slutsats.

Utfallsdiskussionen är således inte lika intressant som den rent principiella diskussionen och motionären pekar därför tydligt på vilka principer som styr utformningen av den svenska skollagen.

Förarbetet till skollagen slår fast att det inte finns något behov av en bestämmelse i skollagen som ger utrymme för hemundervisning på grund religiös eller filosofisk uppfattning. Detta motiveras med att skolan bör vara allsidig och saklig vilket ställer krav på att den ska utformas så att alla ska kunna delta oberoende vilka religiös eller filosofiska uppfattningar barnets vårdnadshavare kan tänkas ha.

Detta kodifieras sedan i Skollagen där hemundervisning i princip enbart tillåts ifall det finns uppenbara praktiska svårigheter med att barnet exempelvis ska kunna ta sig till den allmänna skolan. Motståndet mot hemundervisning är utbrett inom det flesta svenska partier, möjligen kan det finnas en något mer positiv inställning inom Kristdemokratern. Men detta är en fråga där både den mest rabiate vänsterpartisten och den mest välvillige folkpartisten är överens.

Diskussionen om hemundervisning visar dessutom på en bredare diskussion gällande utformningen svensk skolpolitik. Oavsett politisk kulör så fokuseras det på hur eleven ska lära sig snarare på säkerställandet goda förutsättningar för mångfald och kreativitet. De kan röra sig om allt från diskussion om läxförbud till exakt hur betygssystemet. Skolan har blivit en tydlig arena där det ses som naturligt att politiken lägger sig i även vardagliga detaljer.

I sig är det lättförståeligt i ett land med en så omfattande välfärdsstat som Sverige. Det är lättare för väljare och politiker överlag att ha åsikter som skolan eftersom alla har gått i skolan någon gång. Det man har en relation till har man också lättare att ha en åsikt om.

Sverige är på många sätt unikt när det gäller skolans utformning. Det svenska friskolesystemet är ett av världens mest omfattande valfrihetssystem inom utbildningsväsendet och har med tiden fått stort folklig acceptans. Liknande system anses exempelvis extremt kontroversiella i USA vilket gör diskussionen om hemundervisning extra intressant eftersom rollerna där är de ombytta. Det finns en hög acceptans för detta i USA samtidigt som det anses vara en mycket kontroversiell utbildningsform i Sverige.

Att lägga hinder för kunskapsinhämtning är att lägga hinder för samhällsutvecklingen. Ett ansvarsfullt skött samhälle med höga välfärdsambitioner måste avhålla sig från att förbjuda sätt för föräldrar att utbilda sina barn.

Presidiet föreslår därför representantskapet att avslå motionen samt uttala

Att hemundervisning, liksom övriga former av undervisning, ej bör vara förbjudna

Motion 3

Angående begränsandet av Sveriges politikers makt genom införandet av Riksrådet

Som utvecklingsinriktade liberalkonservativer med ansvarsfullt fokus på tillgänglighet, öppenhet och effektivitet anser vi att Fria Moderata Student Förbundet vore betjänt av att gå i bräsch för en vitalisering av svensk demokrati och representativitet ända upp i högsta politiska led. Vi sätter mycket stor vikt vid den enskilda medborgarens möjlighet till påverkan utifrån sina behov och erfarenheter genom utvecklingen av en allt godare inblick i, samt ansvarsutkrävande gentemot, våra valda folkrepresentanter. Vi anser att Regeringsformens första paragrafs statut att ”all offentlig makt i Sverige utgår från folket” utifrån allmänhetens skepticism ställer krav på en konstruktiv kritik gentemot såväl lagstiftningsprocess som riksdagens utformning i nuläget. Då vi tror på att uppnå målet om ett större förtroendekapital genom starkare långsiktighet från de folkvalda och ökat väljarinflytande som entusiasmerande för en bredare allmänhet med samhällsförsorg likväl som inför politikens avgörande frågor vill vi här lägga fram det nyskapande förslaget om inrättande av det parlamentariska Riksrådet i samklang med riksdagsarbetet.

Riksrådet skulle genom sin urvalsprocess av de folkvalda riksråden komma att utgöra ett stärkt inslag av ett framåtblickande personval i det svenska valsystemet. Detta då vi tror på vikten av politiker med starkare band till sina väljare och som väljer att göra en insats med grund ur sitt

kunnande, sin folkliga förankring och sin vilja att gå i god för samt stå upp för sina åsikter utifrån egen övertygelse. Vi tror även på vikten av en instans som utifrån ideologiska och närhetsgrundläggande premisser sätter en ära i att ligga på den specifikt partibundna och därmed avpersonifierade riksdagen, inte minst i dessa tider av regeringsmotstånd utifrån en riksdag utan helt klara majoriteter. Därför är vi av den fasta åsikten att en något rigid samt osäker riksdag är i behov av en balanserande kraft med mer direkta språkrör för sina väljare och som därmed kan ligga på för en alltmer konkret debatt inom samtliga politikområden.

I egenskap av första kammare i parlamentet kan Riksrådet med fördel utformas med grund i de mest verkningsfulla influenserna från övriga exempel på förstakammare i världens parlament – vår första kammare i riksdagen mellan åren 1867 till 1970, överhuset i det brittiska parlamentet, senaten i den amerikanska kongressen och framförallt tyska förbundsrådet med flera. Av största vikt är att Riksrådet får genomslag för starkare personligt ansvarstagande i politiken. Eftersom vi anser att dagens riksdag är oproportionerligt stor, i förhållande till Sveriges folkmängd à 9,5 miljoner invånare samt till andra jämförbara parlament, vill vi lägga vikt på en åtstramning av antalet riksdagsledamöter med omkring hälften av 349 stycken till förmån för Riksrådet. Det innebär att de båda kamrarna, utifrån motståndet mot framtida 'jämviktsriksdag' såsom 1973-1976, skulle fördelas så gott proportionerligt som det går i favören 199 för riksdagen till 147 för Riksrådet. Då vi med utgångspunkt i tyskt förbundsrådsmanér samtidigt avser en geografiskt jämn fördelning av antalet riksråd, för att dessa skall representera alla delar av riket i lika god mängd, vill vi propa på att riksråden väljs länsvis med 7 riksrådsledamöter för vart och ett av nuvarande 21 län, alltså oavsett folkmängd, då spridningen av folkrepresentanter för närhet till sitt geografiskt vida distrikt med alla dess åsikter och beröringspunkter är av större vikt. I tyska förbundsraden väljs ledamöter av förbundsländernas parlament, men vi vill ge möjligheten att få in en ytterligare förstärkande direkt valmöjlighet för svenskarnas självbestämmande genom personval.

Med anledning av att Riksrådet antas väljas som en kontrollinstans gentemot riksdagen vill vi peka på vikten av kontinuitet och därmed föreslå att riksrådsledamöter väljs om mandatperioder à åtta år, med eventuell möjlighet till omval. Detta enligt principen att riksråden skall besitta incitament till en mer långtgående beskrivning av svenska förhållanden i relation till den likt USA:s representanthus klart nutidsinriktat agerande riksdagen. Därför anser vi att val till riksrådet bör infalla ordinarie valdagen i samband med vartannat riksdagsval. Därtill anser vi att riksråd för att bära den personliga dimensionen skall väljas utifrån majoritetsval av pluralistisk modell varför sju segrare tar allt i flermansvalkretsar som alltså motsvarar respektive län enligt dagens

gränsdragningar. Det är fritt fram för samtliga partier att ta fram sina egna listor och att utforma dessa – dock utan rangordning – på samma gång som det är fritt fram för enskilda engagerade att genomföra sin kandidatur för egen hand. Principen är dock att de sju kandidater som får flest röster oavsett partitillhörighet väljs på åtta år för sitt respektive län. På så sätt motverkas omöjligheten för icke etablerade eller mindre partier att få sina kandidater invalda såväl som att möjligheten för enskild utan partibetäckning att väljas in i Riksrådet ökar. Det är fritt för varje person att sätta sju kryss eller lägre antal på de kandidater som man sammantaget vill skall få chansen att representera ens valdistrikt/län. Därför uppmuntrar urvalsprocessen såväl till delaktighet som kritik.

Gällande en framtida skarp och utmärkande jurisdiktion för invalda riksrådsledamöter föreslår vi utur kontrollfunktionsställning att sammanträden hålls varannan vecka i förstakammarsalen i riksdagshuset i Stockholm – som i nuläget inhyser en bit över 150 platser för Socialdemokraternas riksdagsgrupp i egenskap av positionen som största riksdagsparti. Här gör de sin röst hörd om riksdagens förslag samt kan lägga egna motioner under föreskriften om majoritetsbeslut för vidare försändelse till riksdagen, samt godkännande av densammas förslag på lika villkor. Kammararbetet genomförs under ledning av en majoritetsrepresenterande invald rikspresident i talmannens funktion – samt med rang underställd densamme i successionsordningen. Samtidigt får riksrådsledamöterna möjlighet att följa sina distrikt, men också stärkt möjlighet till åtminstone deltidsarbete i verkligheten utom parlamentet, på nära håll under en god tid utanför maktens korridorer cirka 75 procent av tiden. För att utveckla ett nära och ansvarigt styre sätter vi på så sätt vikt vid den lokala förankringen och kontakten med väljare i större utsträckning än i riksdagen. Samtidigt menar vi att riksrådets egna ställningstaganden likt riksdagens mår gott och florerar i längden om de stöts och blöts mot kontinuiteten i en annan kammars arbete.

Inför framtidens borgerliga Sverige vill vi peka på vikten av att man måste kunna ställa nya och utmanande frågor om vilka som representerar folket, vilka intressen som tas tillvara av makten, vem som kan bli vald till högre ämbete, vilka som kontrollerar riksdagen utifrån den enskildes bästa och vem som vågar utforma sin ideologi samt lagrummet med kritisk blick då man är motiverad att försvara sin åsikt utifrån ett bredare personligt ansvar... om Sverige skall kunna vitaliseras och inte stagnera som utvecklad representativ demokrati. I den processen tror vi att riksråd med jurisdiktion, ur större inslag av personval och med eget engagemang samt sund korrespondens såväl i parlamentet som mot folket ute i Sverige vore en ytterst önskvärd – för att inte säga nödvändig – utveckling på sikt. Att Moderata Samlingspartiet ställer sig bakom att

utreda möjlighet, implikationer och komplikationer av införandet utav en andra kammare i spåren av vår distinktion om Riksrådet vore ett vitaliserande drag.

Därför yrkar vi på

Att 1 – Fria Moderata Student Förbundet beslutar att verka för att utreda införandet av Riksrådet som ett komplement till riksdagen i arbetet för ett politiskt vitaliserat Sverige

Att 2 – Fria Moderata Student Förbundet beslutar att uttala sig positivt till att utreda införandet av Riksrådet som ett komplement till riksdagen i arbetet för ett politiskt tyglat Sverige

Att 3 – Fria Moderata Student Förbundet beslutar att verka för idén om en stärkt demokratisk och representativ samt ansvarsutkrävande lagstiftningsprocess i Sverige genom närstående utvärdering

Vid pennan: Andreas Fock och Daniel Svensson – Fria Moderata Studenter i Göteborg

Presidiets yttrande över motionen

Motionärerna tar upp ett angeläget ämne. Emedan det på EU-nivå åtminstone ibland diskuteras huruvida det föreligger ett ”demokratiskt underskott”, framstår det i debatten stundvis som att demokratin i vårt hemland är lika fulländad som en småländsk kroppkaka. Motionärernas uppmärksamhet kring denna fråga är därför mer än välkommen.

Att konstatera ett problem är nödvändigt, men ej tillräckligt för att identifiera en lösning. Frågan är om den lösning motionärerna föreslår verkligen adresserar problemet, snarare än att skapa ett antal nya, och vilka alternativa lösningar som är tänkbara.

Tanken att det är önskvärt att begränsa olika former av maktutövande är ingalunda ny. Så snart medborgare i ett territorium delegerat makt till någon slags representanter uppstår för dessa frestelsen att utöka makten, både i tid och i omfattning. Lyckligtvis finns gott om erfarenhet i maktindelningens ädla konst som kan tjäna fundament i bygget av en robust demokratisk rättstat.

Redan i den romerska republiken existerade viss maktindelning mellan konsulerna och senaten. De amerikanska grundlagsfäderna funderade mycket och noga på hur statens styrelse skulle organiseras, så att varje del av apparaten ej övertog för mycket makt varken från andra delar, eller från individer i allmänhet. Ett av de mer kända verken på temat är Charles Montesquieus *Om*

*lagarnas anda*²¹. Montesquieu urskiljer tre huvudtyper av styrelseskick: republik, monarki och despotism. Republikerna delas upp i demokratiska, med bred förankring, och aristokratiska, understödda av ett privilegierat fåtal. Hans idé om den demokratiska republiken får sägas vara huvudfåran i modern demokratisyn. Vi koncentrerar oss i det följande på dessa demokratiska republiker, ty, som en annan av den tidens framstående tänkare, Thomas Paine, påpekade, ”att alla dagens gamla styrelsers ursprung är begravt i dunkel, är ett tecken på, att de ha sitt ursprung i orättvisa och vanheder”²², och förtjänar därför knappast vår uppmärksamhet.

Montesquieus viktigaste bidrag till denna diskussion är en utveckling av tankegodset kring maktindelning. Han kommer fram till att staten bör indelas så att exekutiv, lagstiftande och dömande makt separeras och hålls i möjligaste mån åtskilda. Om grenarna kommer för nära varandra, minskar effektiviteten i deras kontroll gentemot varandra. Denna separation, menar författaren, är en förutsättning för bevarandet av politisk frihet i ett samhälle. Emellertid är det lätt att inse hur illa dessa kriterier uppfylls i dagens Sverige.

Både Paine och Montesquieu understryker vikten av bred representativitet, i motsats till monarkins och despotismens maktclick, vars anspråk på makten grundas på arv eller erövringar. Det kan således vara motiverat att ha flera kammare, som representerar folkets intressen i flera olika dimensioner.

Presidiet menar dock att detta måhända är en aspekt av vad som krävs för att uppnå vad som slarvigt skulle kunna kallas *en god stat*. All makt som legitimt utövas måste få sin början i att folket delegerar den till ett styrelseorgan, genom att proklamera förutsättningar för denna makts utövande. Så har dock knappast skett i Sverige; den nuvarande makten har sitt ursprung i en regim som usurperade makten, varefter de styrande, utan att i väsentlig grad tillfråga folket, gradvis förändrat förutsättningarna för styrandet, så att förfarandet fått större inslag av representativitet.

Paine uttrycker saken med överdriven tydlighet: ”att antaga, att någon styrelse kan utgöra en fördragspart gentemot hela folket, är att antaga, att den existerar innan den kan ha någon rätt att existera”. Den önskvärda ordningen är alltså att ett representativt organ utarbetar ett förslag till fördrag, vilket folket sedan har att ta ställning till. En av de mest revolutionerande idéerna från

²¹ Charles Louis de Secondat de la Brède et de Montesquieu, *Om lagarnas anda eller det förhållande som bör råda mellan lagarna och respektive styrelsens författning, seder, klimat, religion, handel etc : vartill författaren fogat nya forskningar över de romerska successionslagarna, de franska lagarna och feodallagarna* (1748, översättning Dagmar Lagerberg, 1990)

²² Thomas Paine, *Människans rättigheter* (1791)

denna tid, som vunnit spridning i många författningar, är rättighetskatalogen. Tanken är att fördragen skall innehålla bindande och direktverkande bestämmelser om vad som *inte* får beslutas av styrelseorganen gentemot medborgarna, samt vilka rättigheter medborgarna är tillförsäkrade i kontakten med styrelseorganen.

För att individuella rättigheter skall ha någon mening måste det finnas ett kontrollorgan med makt att övervaka deras efterlevnad. Det har visat sig effektivt att organisera dem i form av domstolar eller speciella konstitutionsdomstolar, i vars befogenheter det ingår att ogiltigförklara enskilda bestämmelser eller hela lagar. Utan ett sådant system är rättigheterna litet värda. Visserligen har Sverige tillträtt Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, men den svenska rättsstaten skulle onekligen bli mer robust med en egen författning, som garanterar individuella fri- och rättigheter.

Statens organisation skall inte utgå ifrån de styrandes bekvämlighet; tvärtom är det önskvärt med en grad av trögrörlighet, som hindrar alltför långtgående förslag från att genomföras. Detsamma gäller valet mellan parlamentarism och republik. Folksuveränitetsprincipen, som innebär att all makt bör utgå direkt ifrån folket, rimmar illa med tanken på individuella rättigheter, men är mycket praktisk ur maktutövarnas perspektiv. Maktindelning kan endast existera om makten är multipolär, vilket är omöjligt om all makt koncentreras till ett parlament.

Ehuru ett tvåkammerssystem förmodligen vore bättre än nuvarande ordning, då ingen maktindelning alls existerar, tror presidiet med bakgrund i ovanstående att en stor del av de problem motionärerna tar upp skulle kvarstå.

Motionärerna målar upp en mycket detaljerad bild av hur den tilltänkta andrakammaren – riksrådet – skall fungera. Emellertid är det oklart hur de kommit fram till att just denna struktur är den bästa. Även om det ligger ett grundligt utredningsarbete bakom förslaget är det Presidiets åsikt att sådant utredande bör hänskjutas till en vald församling, och ske öppet, så att yttranden och kloka synpunkter kan inhämtas i största möjliga omfattning.

Begreppsförvirring har skjutit många i övrigt utmärkta motioner i sank i representantskapets hårda debatter. Presidiet ser därför med viss oro på användandet av svärdefinierade begrepp såsom ”politiskt vitaliserat Sverige”, ”politiskt tyglat Sverige”, ”om en stärkt demokratisk och representativ samt ansvarsutkrävande lagstiftningsprocess”. Som vi visat tidigare är det av största vikt att de olika grenarna inom statsapparaten inte kommer för nära varandra. Vi avvisar därför bestämt tanken på ”närstående” granskning som en utopisk konstruktion utan empiriskt stöd.

Således kan både procedurella, språkliga liksom sakliga invändningar riktas mot motionärernas idéer om hur den lagstiftande makten bör omorganiseras.

Med anledning av ovanstående föreslår Presidiet representantskapet att avslå motionen i sin helhet, samt uttala

Att Sverige bör införa maktindelning med valbar exekutiv, lagstiftande och dömande makter

Att Sveriges statsskick och medborgarnas fri- och rättigheter bör regleras i en författning som godkänns av hela folket,

Att Konungariket Sverige bör byta namn till Republiken Sverige.

Motion 4

Angående statligt riskkapital

Att entreprenörskap är en hörnsten i den ekonomiska utvecklingen är det säkerligen få liberaler och frihetsvänner som motsätter sig. Nya idéer och driftiga entreprenörer som sätter dem i verket är grundbulten för att Schumpeters kreativa förstörelse ska verka. För att detta ska kunna ske behövs en rad olika smörjmedel. En av de viktigaste faktorerna är riskkapitalet som behövs för att goda idéer ska kunna få en bra start och brygga över dödsuggans dal innan företaget börjar få in egna intäkter.

I diskussionen kring riskkapital finns det dock anledningen att höja ett varningens finger. Behovet och nödvändigheten av riskkapital leder ofta till en rad olika politiska löften. Inte minst märktes det i förra årets valrörelse. Centerpartiet öppnar upp för att sälja delar av Vattenfall där pengarna som genereras ska gå in i en riskkapitalfond. De rödgröna var inne på samma spår när de signalerade att delar av Vattenfalls vinst skulle gå till en liknande miljöteknikfond.

Till slut blev det så att den omvalda Alliansregeringen valde att starta upp en statlig fond – Inlandsinnovation – med särskilt syfte att säkra riskkapital åt företag i Norrlands inland. Sedan tidigare har staten även riskkapitalbolaget Fouriertransform AB med uppgift att göra investeringen i det svenska fordonsklustret. Totalt har de båda riskkapitalaktörerna samlade tillgångar på fem miljarder kronor.

Landets privata riskkapitalister var inte helt imponerade av utvecklingen och Marie Reinius, VD för svenska riskkapitalföreningen kommenterade fonden Inlandsinnovation med orden *”riskkapital söker sig till goda idéer oavsett region”*.

Nyckeln till effektiva riskkapitalinvesteringar är att de bygger på långsiktighet och möjligheten till vinst, inte på politisk korrekthet. Nystartade bolag behöver kapital, men de ska få det på premissen att de har en stor realiserbar potential, inte på grund av att de gör saker som är placerade på den politiska inelistan. Att de två riskkapitalaktörerna närmast är att se som översminkat statligt stöd till krisdrabbade branscher och orter gör definitivt inte saken bättre.

Om svenska folket vill stötta företag så ska det stå dem fritt att göra så. För att bygga på den här förmågan vore ett välkommet första steg att dela ut de medel som i dag är låsta i den politiska korrektenhetens riskkapital till varje svensk. Om sedan svenska folket vill investera i Norrlands inland eller det svenska fordonsklustret är det helt och hållet upp till dem.

Med anledning av vad som anförts ovan uppmanas representantskapet uttala:

Att Alla statliga riskkapitalaktörer, såsom Inlandsinnovation och Fouriertransform, bör läggas ner

Att De tillgångar som i dag finns allokerade hos de statliga riskkapitalaktörerna bör delas ut till svenska folket

Johan Andréasson

Presidiets yttrande över motionen

”Man försöker ändra ordningen för hur vi ska ta hand om företag i Sverige. Först ska den som köper ett företag tydligen inte använda tillräckligt med egna pengar. Sedan ska den riskkapital- och kreditmarknad, som fungerar allt bättre i Sverige, tydligen inte heller ställa upp. Utan helt plötsligt ska den största riskkapitalisten i Sverige bli staten, som med välfärdens pengar ska gå in och ta risker som ingen annan vill ta.

Jag vill ge ett mycket tydligt besked: det är inte vår linje. Jag är inte beredd att pantsätta Sverige. Jag är inte beredd att agera riskkapitalist åt välbeställda, som Socialdemokraterna nu kräver.”

Fredrik Reinfeldt var 2009 tydlig med att staten inte ska ta risker med skattebetalarnas pengar. Men ändå sker en miljardrullning, varje år, där staten agerar riskkapitalist – och under Reinfeldts överinseende har detta otyg fortsatt och ökat i sin omfattning.

Motionären pekar på flera viktiga saker. Riskkapital är en nödvändig byggsten i en marknadsekonomi. Det är en finansieringsform för ett begränsat antal företag; en del investeringar kan ge mycket god avkastning vid en försäljning, men de flesta investeringar kommer ge en mycket liten – eller negativ – avkastning.

Empirin talar emellertid emot att just svenska staten bör agera riskkapitalist. Under flera decennier har den svenska staten hejdlöst spenderat skattebetalarnas pengar på diverse riskkapitalinitiativ. År 1970 bildades Svetab, som följdes av Företagskapital år 1973, och därefter ett antal ytterligare aktörer, såsom Dala Invest, Rödkallen, Utvecklingsbolaget Kranen och Bothnia Invest. Riksdagens revisorer var – ens på den tiden – inte nådiga och de flesta bolagen lades ned eller fusionerades.

Staten har dock löpande spottat ut sig olika former av riskkapitalbolag, -fonder och -initiativ. Utöver Inlandsinnovation och Fouriertransform, som motionären anför som exempel, kan nämnas ALMI företagspartner, KK-stiftelsen, Industrifonden, Vinnova, Innovationsbron, AP-fonderna, Energimyndigheten, Norrlandsfonden och Europeiska utvecklingsfonden (ERUF). Och det är inga små summor det handlar om. Industrifondens ambition är att investera 400 miljoner kronor om året; Innovationsbron investerade 2010 nästan 200 miljoner i diverse bolag (och gjorde en förlust på 150 miljoner kronor), ALMI lånade ut över 2 miljarder kronor och kostade över 600 miljoner att driva. Och så vidare. Avkastningen har varit låg, inte sällan negativ.

Ett exempel är de 70 miljoner Sjätte AP-fonden tappade när Xeratech gick i konkurs (Sjätte AP-fondens vd var vid tillfället för konkursen för övrigt särbo med Xeratechs vd) eller de hundratals miljoner Sjätte AP-fonden förlorade på sin investering i Sportex (samtidigt som Sportex ödelade en annars välfungerande marknad); Sportex såldes sedermera till Team Sportia.

Staten har en lång historia av misslyckanden bakom sig när det gäller riskkapitalinitiativ. Många offentliga insatser har konkurrerat och trängt ut den privata sektorn. I andra fall har politikerna

misslyckats med att förstå att riskkapital dras till tillväxtregioner, men inte kan skapa dem, vad än Maud Olofsson tror om Inlandsinnovation.

Det är emellertid inte överallt som stater misslyckas med riskkapitalengagemang. Det israeliska Yozma-programmet, som startades 1993, anses som mycket lyckosamt (*Yozma* betyder initiativ på hebreiska). Via programmet startades mellan 1993 och 1998 över 2000 nya IT-bolag, och 60 nya inhemska riskkapitalbolag.

Programmet inleddes med att den israeliska staten investerade 100 miljoner dollar i tio saminvesteringsfonder; privata aktörer sköt till ytterligare 110 miljoner dollar. Den statliga investeringen i Yozma fungerade således som en grundplåt och katalysator – men fonderna genomfördes i saminvestering med privata aktörer. Dessa aktörer hade högre ägarandelar och tog den största risken, och de privata investerarna hade även möjlighet att köpa ut statens ägande inom fem år mot investeringskostnaden plus en nominell räntekostnad. Involveringen av privata aktörer var viktigt eftersom de hade (och har) högre kompetens omkring riskkapitalsatsningar.²⁴ Staten höll en låg profil genom hela Yozma-programmet; investeringsbesluten togs av de privata riskkapitalisterna.

Innan Yozma skapades fanns knappt en israelisk riskkapitalbransch. År 1990 investerades 5 miljoner dollar i den israeliska riskkapitalbranschen; 10 år senare hade summit stigit till 10 miljarder dollar, närmare 80 privata riskkapitalfonder hade grundats, och över 25 internationella investmentbanker hade öppnat kontor i Israel. Det fanns inte längre någon anledning för staten att engagera sig som riskkapitalist.

Motionären yrkar att de tillgångar som idag finns hos de svenska statliga riskkapitalaktörerna bör skiftas ut till det svenska folket. Detta ter sig dock som en allt för komplicerad lösning på ett enkelt problem. Varför inte vid lämpliga tidpunkter sälja tillgångarna och låta pengarna komma skattebetalarna till del genom lägre skatter? De statliga riskkapitalinitiativen bör successivt fusioneras och läggas ned, i takt med att de avyttrar sina tillgångar.

Med anledning av ovanstående föreslår Presidiet att representantskapet avslår motionen och uttalar

Att den svenska staten ej bör agera riskkapitalist

²⁴ Avnimelech, G. and Teubal, M., (2004). "Targeting venture capital: Lessons from Israel's yozma program". In: Bartzokas, A. och Sunil, M. (eds). *Financial system, corporate investment in innovation and venture capital*. Cheltenham: Edward Elgar.

Motion 5

Utöka myndighetsfaunan med ett apex-rovdjur

(tekniska problem, läggs till senare)

Presidiets yttrande över motionen

Presidiet välkomnar motionärens iver när det gäller att begränsa den public choice inducerade tillväxt av statliga åtaganden som graserar i den minsta sagt omfattande svenska myndighetsfloran. Som motionären påpekar så tyngs det svenska folket av en rejäl skatteböroda. Dessa slantar används mycket riktigt för att finansiera den svenska statens vitt omfattande förhavanden och åtagande nationellt, europeiskt och internationellt. Motionären pekar också helt korrekt att vid hanterandet av samhällsliga problem så tenderar de övervakande och reglerande myndigheterna att agera storleks- och/eller budgetmaximerande. Detta medför att den parlamentariska maktutövningen kan ha svårt att hålla emot den myndighetsdrivna expansionen.

För att stävja och hindra denna tillväxt av myndigheterna föreslår motionären därför att en ny myndighet [sic!] införs. Förslaget kompletteras med en rad illvilligt utfunderade konstruktioner för att säkerställa att myndigheten verkligen sköter sig samt en rad kreativt påkomna namn såsom:

- Generella avvecklingsmyndigheten
- Myndigheten för avbyråkratisering
- Myndighetsrådet
- Statens myndighetshaverikommission
- Administrationsinspektionen
- Skattebetalarkollegiet
- Myndighetskanslern
- Advocatus Tributum
- Vägverket

Friskt vågat är hälften vunnet brukar det sägas, men det är inget emot det ordstäv som insiktsfullt säger att vägen till helvetet är kantade av goda intentioner. För det finns en rad invändningar mot dels idén i sig och dels de konstruktioner som har satts upp.

De uppgifter som ges till den nya *Myndigheten* är mycket omfattande. Motionären pratar bland annat om:

- Forsknings- och utvärderingsuppdrag
- Remissinstans i paritet med Lagrådet
- Informationsuppdrag till allmänheten
- Rådgivande parter i budgetsprocessen

Parallellt med Lagrådet, Finanspolitiska rådet, Riksrevisionen, Statskontoret och ett antal andra myndigheter ska således en nya statliga aktör väcka tills liv. Ingenstans i motionen resonerar motionären om risken för att en sådan mäktig instans, nästintill en stat i staten, skulle börja leva sitt eget liv. Det är väl knappas så att de goda intentionerna kommer att undanta just den specifika myndigheten från de mekanismer som beskrivs av public choice skolan. För inte är väl den byråkrat som sitter på en av den nya myndighetens avdelningar mindre rationell och nyttomaximerande än den byråkrat som sitter på en av de myndigheter som redan finns?

Bland dessa vida uppgifter finns dock inga exekutiva befogenheter. Den myndighet som ska agera likt savannens storviltjägare får enbart en pappersproducerande verksamhet.

Motionären kan säkert invända att han byggt in en avvecklingsmöjlighet just för att hindra att *Myndigheten* rotar sig fast i myndighetsmyllan. Men, eftersom kriterierna för när *Myndigheten* ska anses misslyckas sin med måluppfyllelse ska skjutas upp till en framtida beredning så är det väl inte helt otroligt att dessa precis som med alla andra statliga mål skrivs utan tillräckligt konkretion. Avvecklingen ska dessutom ledas av en för ändamålet nystartad avvecklingsmyndighet.

Kontentan av ovanstående resonemang helt enkelt att dagens myndigheter ska skriva de direktiv som styr när den framtida *Myndigheten* anses vara tillräcklig framgångsrik i sitt värv för att avveckla de myndigheter som skrivit kriterierna för *Myndigheten*. Om *Myndigheten* dessutom misslyckas i sitt uppdrag om att lägga ner myndigheter så ska en ny myndighet startas vars enda syfte är att avveckla *Myndigheten*. De vattentäta skotten är få och cirklarna är många.

Det är också anmärkningsvärt att motionären i sin iver att tukta den svenska statsförvaltningen intar en minst sagt underdånigt mjälig inställning till det svenska kungahuset. Skulle kritik framföras mot statschefen eller de Kungliga Hovstaterna så ska *Myndighetens* generaldirektör ur egen lön bekosta en förståelsens och förelåtelsens presentkorg. Ber jägaren om ursäkt för jakten på sitt byte? Varför ska just statschefen med hushåll bli en garant för blödighet. Just den här typen av undantag visar med all önskvärd tydlighet på de sprickor som finns i *Myndighetens* konstruktion. För om till och med motionären svajar in sin tukt-stringens, hur ska det gå för de byråkrater som i framtiden kommer arbeta vid *Myndigheten*?

En av utgångspunkterna för den nya *Myndigheten* är att den ska ha sin lojalitet med skattebetalarna och inte med de redan befintliga institutionerna. De enda som kan ha en tydlig lojalitet med skattebetalarna själva och möjligen de institutioner som på egen hand startas och drivs av skattebetalarna. Alla de uppgifter som *Myndigheten* ska utföra är fullt möjliga att utföra på egen hand. Istället för att oja sig över det inflytande som lobbyister och intresseorganisationer kanske det vore värt att studera de mest framgångsrika av dessa exempel och helt enkelt använda sig av lobbyistspåret i kampen för att rensa upp i den svenska myndighetsfaunan. Att staten själv ska städa upp bland myndigheterna kommer bli alltför mycket som att sätta bocken till trädgårdsmästare.

Motionären talar om att det behövs ett nytt topprovdjur i den svenska myndighetsfloran. Men gasellen blir inte lejon enbart för att det finns riksdagsbeslut med den lydelsen. Det är alldeles för stor risk för att den Myndighet motionären föreslår helt enkelt ska bli ett får i ulvkläder.

Presidiet föreslår därför representantskapet att avslå motionen i sin helhet, samt att uttala

Att bruk av djuranalogier bör ske med försiktighet

Motion 6

Släpp in fångarna i näringslivet!

Ineffektivitet, överbeläggning och köer präglar idag det svenska fängelseväsendet. Att behöva vänta på att få avtjäna sitt straff i en soningskö är knappast rimligt. Med hjälp av privat aktörer har den svenska staten en möjlighet att inte bara lösa bristen på fängelseplatser utan också att skapa en ny intäktskälla.

För den som tror att idén är något nytt och främmande kan det vara på sin plats att påminna om att de första fängelserna i det medeltida England var privat och drivna av bland annat biskopen av Ely.

Redan idag har de intagna sysselsättnings plikt måndag till fredag men tiden utnyttjas knappast effektivt. Fångarna har möjlighet att välja mellan behandling, utbildning och arbete. Självklart är det arbete som skall prioriteras med tanke på den nuvarande regeringens arbetslinje. Vad är då inte bättre än privata fängelser som på ett effektivt och marknadsmässigt sätt kan sätta de cirka 5000 personer som dagligen befinner sig på landets anstalter i arbete.

Arbete ger både självkänsla och inkomster och det sistnämnda skall självklart beskattas. På så sätt beskattas inte bar vinsten som fångvårdsföretaget gör utan även fångarnas inkomster. För att gör systemet än mer lönsamt så kan man tänka sig att fångarna betalar för mat, hyra av fängelseceller, telefonsamtal till anhöriga och advokater mm. Den vanligt förekommande kritiken från skattebetalarna om att de intagnas mat är av allt för hög kvalitet löse på så sätt när de inte längre behöver stå för kostnaderna. Sverige har här en fantastisk möjlighet att konkurrera om arbetstillfällen med utvecklingsländer där arbetskraften redan nu arbetar under slavlika förhållanden.

Med miljoner av ännu ej straffade individer inom landets gränser bör tillväxtpotentialen vara enorm. Åtgärder som längre straff och krafttag mot exempelvis vanliga vardagsbrott så som illegal spridning av upphovsrättsskyddade verk finns det möjlighet att kraftigt utöka underlaget av intagna inom fångvården. Framför oss har vi en ny och mycket expansiv marknad med allt vad det innebär.

Därför yrkar vi:

Att samtliga fängelser i landet privatiseras.

FMS Pliten

Presidiets yttrande över motionen

Även om den svenska kriminalvårdssituationen är långt ifrån lika problematisk som den amerikanska så finns det definitivt utmaningar när det gäller situationen i landets fängelser. Motionärerna tar därför upp en intressant aspekt rörande hur kriminalvården ska vara organiserad.

Motionärernas utgångspunkt är att fängelserna bör privatiseras och tar bland annat upp exempel på att privata fängelser inte är någon ny företeelse utan det finns tydliga historiska exempel på detta. Så långt är allt gott. Att driften av fängelser inte är något som nödvändigtvis bör ske i offentlig regi är lätt att ställa sig bakom. Men, därefter kommer diskussionen om vad som är syftet med att döma människor till fängelsestraff.

Motionärerna pratar om de stora möjligheterna med att internerna kan användas som ett billig och effektiv arbetskraft vilket skulle skapa nya lukrativa affärsmöjligheter för de företag som åtar sig driften av de privata fängelserna. Med utgångspunkten att det i Sverige finns miljoner med individer som kan ses som ”ännu ej straffade” finns det mycket stor risk att oönskade incitament skapas där det ses som ett egenvärde att straffa människor för att komma åt deras arbetskraft. Knappast en välkommen utveckling. Om ostraffade människor ses som en potentiell billig arbetskraft kommer med största sannolikhet ge upphov till mycket en mycket olycklig rent-seeking situation. Där de privata aktörerna har starka incitament för att påverka statens syn på vilka brott som ska ges fängelsestraff.

Fängelsestraffet bör ses som ett sätt att sona de brott som begås och skydda resten av samhället från dessa brottslingar. Syftet är inte att skapa en källa till billig arbetskraft vare sig för staten eller för de privata företag som driver fängelserna. Invändningarna mot motionärens syfte bakom privatiseringen av fängelser bör dock inte ses som ett hinder för att ett skifte från offentlig till privat regi bör ske.

Presidiet föreslår därför representantskapet att avslå motionen samt uttala

Att de svenska fängelserna bör privatiseras för att få en mer effektiv kriminalvård

Att syftet med fängelsestraffet inte är att förse fängelseaktörerna med billig arbetskraft

Motion 7

Ta ner kyrkan på jorden

Svenska kyrkan är numera, vilket kungjorts genom lag (1998:1591) om Svenska kyrkan, ”ett evangelisk-lutherskt trossamfund som framträder som församlingar och stift.”. Paragraf två i nämnda lag stadgar att ” Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka, som i samverkan mellan en demokratisk organisation och kyrkans ämbete bedriver en rikstäckande verksamhet.”. Genom detta har kyrkan ombildats till en kvasi-privat organisation, vars verksamhet dock i betydande grad är reglerad i lag. Den naturliga följdutvecklingen torde vara att organisationen så småningom blir helt självständig, liksom andra intresse- och fritidsorganisationer.

Det vore dock ett svårt misstag att låta kyrkan gå ur staten utan att ordentligt utreda organisationens förmögenhetsförhållanden. I och med kyrkans särställning kan det antas att en betydande mängd egendom tillfallit kyrkan med hjälp av eller rent av som direkt konsekvens av statens orättmätiga våldsanvändning. Surt förvärvade kronor från arma medborgare har via statens fogdar slussats till de avskyvärda posörer, som utger sig för att vara Guds män (och numera även kvinnor).

En systematisk, öppen och förutsättningslös genomgång av kyrkans tillgångar bör företas, för att utesluta varje möjlighet att folklig egendom ges bort.

Därför yrkar jag:

- Att en oberoende kommission går igenom all egendom som kyrkan gör anspråk på
- Att egendom som visar sig vara bekostad av tvångsindrivna medel skiftas ut till ett speciellt statligt bolag, till exempel kallat Gudomliga hus,
- Att bruk av sådan egendom bör ske i konkurrens på marknadsmässiga grunder

Benedict Antiburschius

FMS Carissimi liberi

Presidiets yttrande över motionen

Motionären pekar på Svenska Kyrkans mycket märkliga ställning. Förvisso är den skild från staten men den är samtidigt det enda trossamfund som regleras specifikt i svensk lag. Minnen från tiden då Sverige hade en statskyrka lever ännu starka.

Med tanke på att Svenska Kyrkan varit en integrerad del av staten under århundraden är det mycket sannolikt att det skett en mycket stor förmögenhetsomflyttning från folket, via staten, till kyrkan. Det märks inte minst då Svenska Kyrkan i dag har oerhörda tillgångar, exempelvis så äger stiftet i Härnösand 93 000 hektar mark och Svenska Kyrkan är största markägare i Skåne.

Reduktion av kyrkliga tillgångar är heller inte ett ohistoriskt fenomen i Sverige. Redan Gustav Vasa genomdrev på sin tid en insamling av socknarnas klockor för att stärka den svenska statskassan. Nu bör inte gamle kung Gösta på något sätt ses som en förebild vad gäller demokratisk och frihetlig omtanke om befolkning, men principen om att kyrkans tillgångar inte äro av gud givna är historiskt etablerad. Även andra reduktioner av privilegierade grupper har skett genom historiens gång – främst gäller detta Karl XI:s räfst riktad mot adeln som under lång tid fått land och tillgångar av kronan, på bekostnad av landets bönder.

De båda historiska exemplen rör förmögenhetsomflyttningar från, i någon mån, privata organisationer till staten. Skulle dessa historiska exempel få vara vägledande vid en utvärdering av dagens situation så ställs en del principiella frågor på sin spets, inte minst gällande äganderätten. Den svenska demokratiska statsbildningen är ju, sett över historiens gång, en tämligen modern konstruktion. För även om Sverige exempelvis har haft ett begränsat inslag av livegenskap och den typen av folkförtryck är det inte utan att den svenska statens långt ifrån kännetecknats av demokratiska principer. Hur långt bak i tiden måste man gå för att kunna ogiltigförklara en transaktion som skett? Vilken påverkan skulle en modern kyrkoräfst ha för andra typer av avtal och egendomstransaktioner som skett under historiens gång?

Att Svenska Kyrkan har haft stor fördel av att varit statskyrka är ställt utom alla rimliga tvivel. Att stor del av deras förmögenhetsuppbyggnad har skett med hjälp av statens förtryckande fogdar bör också vara ställt utom alla rimlig tvivel. Det bör därmed finnas fog för att se över kyrkans förmögenhetssituation för säkerställa att staten då den klipper även de sista banden med kyrkan skänker bort av svenska folket upparbetade tillgångar. Denna översyn måste dock göras med hänsyn tagen till äganderätten.

Presidiet föreslår därför representantskapet att avslå motionen samt uttala

Att en oberoende kommission går igenom all egendom som kyrkan gör anspråk på

Att den egendom som visar sig vara bekostad av tvångsindrivna medel skiftas ut på ett sådant sätt att det inte stör svensk äganderättslig praxis